

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ

Науково-педагогічний туризм у структурі наукового туризму

Науковий туризм – поняття відносно нове, хоча і має тривалу історію. Науковий туризм бере свій початок ще за часів античності. Тоді в мореплаваннях, що здійснювалися з військовою або торговою метою, брали участь учені, які здійснювали *наукові експерсії* під час берегових стоянок. Новизна полягає в тому, що саме сьогодні, на наших очах науковий туризм перестає бути екзотикою і стає напрямом наукової (науково-методичної) діяльності.

Як поняття, науковий туризм містить і екологічний, і етнокультурний, і освітній та багато інших видів туризму, але головна його ознака – *активна участь* туриста в процесі туру, а не просто отримання цікавої інформації та споглядання об'єктів, що характерно для пізнавального туризму.

Науковий туризм має пізнавальну частину та систему наукових досліджень у процесі туру. *Пізнавальна* частина дозволяє туристам обмінюватися знаннями з різними напрямками наукових досліджень, розвиваючи при цьому новий склад мислення в тій чи іншій галузі економіки, культури, освіти тощо. Науковці і практики – учасники туру – мають змогу взяти участь і у спеціально організованих *наукових дослідженнях*, що можуть входити до програми туру. При туристських зустрічах і обмінах зароджуються нові наукові ідеї, і вчені отримують сильний імпульс творчого піднесення для душевного стану.

До наукового спілкування можуть бути щільно прив'язані екскурсійне, розважальне та навіть лікувальне обслуговування та курортно-лікувальні заходи, що сприяють оздоровленню та розважальному відпочинку учасників туру.

Основними видами наукового туризму є ознайомчий туризм та активний науково-дослідний туризм.

Оглядовий туризм. При цьому туристам демонструються природні і антропогенні об'єкти і зразки, даються кваліфіковані пояснення про них і проблеми, що з ними пов'язані, за їх місцем в країні та в світі. Туристи беруть участь в обговоренні та аналізі отриманої інформації.

Активний (дослідницький) туризм. У цьому випадку туристи беруть участь у наукових та супутніх роботах як допоміжний персонал, наприклад, у реставраційних роботах, роботах у заповідниках, здійснюючи супутні польові наукові дослідження; здійснюють самостійні дослідження у співпраці з науковим персоналом.

До наукового туризму відносяться і зарубіжні науково-дослідні експедиції, і польові практики студентів, університетів, і екскурсії педагогів до музеїв, навчальних закладів та наукових установ, і заходи з науково-методичної роботи.

Цей вид туризму може сприяти розширенню наукових і освітніх зв'язків між різними країнами, сприяти успішній реалізації важливих міжнародних проектів.

Концептуальні засади науково-педагогічного туризму

Науково-педагогічний туризм – різновид наукового туризму, основна *мета* якого полягає у розвитку професійної компетентності педагогічних працівників засобами туристичної діяльності.

Завдання науково-педагогічного туризму:

- поповнення педагогами і психологами своєї теоретичної бази;
- пошук нових інноваційних освітніх ідей;
- сприяння здійсненню наукових досліджень;
- розвиток науково-дослідних умінь педагогів і психологів.

Види науково-педагогічного туризму:

- оглядовий (ознайомлювальний) туризм;
- активний (дослідницький) туризм.

Форми науково-педагогічного туризму:

- ознайомлювальні поїздки до закладу, установи, організації;
- наукові та навчальні стажування в закладах, установах, організаціях, робота в архівах, музеях, наукових бібліотеках тощо;
- участь у семінарах, конференціях, з'їздах, конгресах, майстер-класах, мета яких – обмін досвідом та отримання нової професійно-важливої інформації.

Використання можливостей науково-педагогічного туризму кафедрою педагогіки, психології і корекційної освіти

Наша кафедра протягом останніх п'яти років систематично здійснює науково-методичні заходи з елементами науково-педагогічного туризму. Під час цих заходів застосовуються обидва види науково-методичного туризму.

На науково-практичних семінарах та науково-методичних конференціях переважно застосовується перший вид – оглядовий (ознайомлювальний) туризм з обов'язковим обговоренням та аналізом отриманих даних. Втім, деякі учасники заходів встигають попрацювати з архівними матеріалами, реалізуючи активний підхід, але це має епізодичний характер.

Особливістю науково-методичної діяльності кафедри є систематичне залучення педагогічних працівників області до активної участі не лише в *обласних*, але й у *всеукраїнських* масових заходах, що містять елементи науково-педагогічного туризму.

Приклади використання можливостей науково-педагогічного туризму в процесі науково-методичної діяльності:

[Всеукраїнська науково-методична конференція «Ідеї В.О.Сухомлинського про науку, майстерність і мистецтво управління в практиці сучасного освітнього менеджменту»](#)

[Всеукраїнська науково-методична конференція «Виховання громадянина-патріота в педагогіці В.О.Сухомлинського та сучасній освітній практиці»](#)

[Заняття обласної школи педагогічного досвіду керівників міжшкільних навчально-виробничих комбінатів Кіровоградської області, учителів профільного навчання](#)

Всеукраїнська науково-методична конференція «Ідеї гуманної педагогіки та сучасна система інклюзивного навчання»

<http://www.koippo.kr.ua/index.php/2-news/1381-vseukrainska-naukovo-metodychna-konferentsiia-idei-humannoi-pedahohiky-ta-suchasna-systema-inkliuzyvnoho-navchannia>

Під час стажування у вищих навчальних закладах і наукових установах, поїздках до наукових бібліотек та архівів переважає другий вид. Науково-педагогічні та педагогічні працівники кафедри успішно і результативно використовують можливості активного (науково-дослідного) туризму. Результатами їхньої діяльності є монографії, наукові статті, навчально-методичні посібники. Наводимо деякі з них:

[Жосан О. Е. Становлення та розвиток радянської шкільної навчальної літератури в Україні \(1921–1991 роки\) : монографія](#)

[Жосан О.Е. Шкільна навчальна література: теорія і практика : довідник](#)

[Жосан О.Е. Культура в роки війни: період окупації \(Історія України, 11 клас\) : посібник](#)

[Гельбак А.М. Становлення підлітка в динамічно змінному суспільстві : посібник](#)

[Гельбак А.М. Психологічне становлення підлітка у освітньому середовищі](#)

[Войтко В.В. Педагогічні ідеї В.Сухомлинського як концептуальна основа особистісно орієнтованого підходу](#)

[Войтко В.В. Діагностика особистості: путівник практичного психолога : довідник](#)

[Молчанова О.М. Використання психології кольору в професійній орієнтації дітей з особливими потребами](#)

[Павлюх В.В. Корекційна спрямованість уроку для дітей з порушеннями психофізичного розвитку](#)

[Павлюх В.В. Складання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими потребами в умовах освітнього закладу інтернатного типу](#)

[Червонець І.В., Басиста А.Л. Методичні рекомендації щодо розробки та запровадження індивідуальних програм розвитку учнів з особливими потребами в класах з інклюзивним навчанням](#)

[Місюня Л.В. Використання засобів альтернативної та допоміжної комунікації в процесі залучення дітей з особливими потребами до інклюзивного навчання](#)

Потенціал і значимість науково-педагогічного туризму

Науково-педагогічний туризм, звісно, становить відносно невелику частку в загальному туристичному потоці, проте його *роль* може бути досить вагомою. Зокрема, він може суттєво поповнити інформацію про маловивчені сфери і об'єкти педагогічної діяльності як в історії педагогіки, так і в її сучасному стані.

Отримана інформація може бути корисною для розвитку психолого-педагогічних наук та для подальшого удосконалення освітньої практики в регіоні на стійкій основі.

Науково-педагогічний туризм має розглядатися і як напрям освітнього туризму, зокрема і в системі післядипломної освіти. Зі шляхами реалізації в науково-педагогічному туризмі принципів та методів освітнього туризму можна ознайомитися в статті «[Педагогічний потенціал освітнього туризму](#)». Доречно в процесі організації заходів з елементами науково-педагогічного туризму використовувати також концептуальні засади [шкільного туризму](#) та [музейної педагогіки](#).

Розроблено кафедрою педагогіки,
психології і корекційної освіти
КЗ «Кіровоградський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського»

О. Жосан, завідувач кафедри

І. Червонець, завідувач науково-методичної
лабораторії з інклюзивного та інтегрованого
навчання